

УКРАЇНА
ВІННИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ВІННИЦЬКА ОБЛАСНА СТАНЦІЯ ЮНИХ НАТУРАЛІСТІВ

вул. Данила Галицького, 2, м. Вінниця, Вінницька область, 21036,
тел. (0432) 55-38-77, e-mail: vinsyn@ukr.net, web: <https://osun.vn.ua/>
Код ЄДРПОУ 20109791

05.03.2026 № 01-М-39

Керівникам органів управління освітою
територіальних громад області

На № _____ від _____

Про проведення обласного етапу
Всеукраїнського юннатівського
Природоохоронного руху
«Зелена естафета» 2025-2026н.р.

Вінницька обласна станція юних натуралістів доводить до Вашого відомо що відповідно до Плану всеукраїнських і міжнародних організаційно-масових заходів з дітьми та учнівською молоддю на 2026 рік затвердженого наказом МОН від 19.11.2025 № 1523, листа Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді від 03березня2026р. №80 «Про проведення фінального етапу Всеукраїнського юннатівського природоохоронного руху «Зелена естафета» 2025-2026 н. р.». Національним еколого-натуралістичним центром учнівської молоді МОН України спільно з комунальним закладом Одеський обласний гуманітарний центр позашкільної освіти та виховання та підтримки Департаменту освіти і науки Одеської обласної адміністрації з 11 травня 2026 року у м. Одеса буде проведено фінальний етап Всеукраїнського юннатівського природоохоронного руху «Зелена естафета» 2025-2026 н. р. (далі – Естафета).

До участі у II (фінальному етапі Естафети) запрошуються колективи, які стали переможцями I (обласного) етапу.

Відповідно до воєнного стану в Україні, прийнято рішення Всеукраїнський юннатівський природоохоронний рух «Зелена естафета» провести в змішаному форматі. Відповідно до положення відбірковий обласний етап Естафети буде проведений 2 квітня 2026 року. До участі у обласному етапі Естафети запрошуються команди переможців відбіркового районного етапу складі: 2 учні 7-8 класів закладу загальної середньої освіти та 2 вихователі закладу позашкільної освіти відповідного віку, та 1 керівник.

Обов'язковою є заявка про участь до 31березня 2026 року (додаток 1) електронну адресу: metodist_syn@ukr.net.

Командам-учасникам пропонується заздалегідь записати і надіслати на електронну пошту: **metodist syn@ukr.net** - відеозапис (звіт-презентацію тривалістю 7 хв. за трьома напрямками)

- Відеоролик проведення біотестування тривалістю до 10хвилин (до 01.04 2026 року)

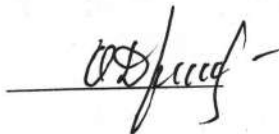
Детальна інформація за телефоном – 098-539-11-53 (Галина Іваськевич)

Додаток: Заявка на участь, Умови про обласний етап Всеукраїнського природоохоронного руху «Зелена естафета» на 6 арк.

Директор

Галина Іваськевич

Ольга ДРАГОМИРЕЦЬКА

**Заявка на участь
у Всеукраїнському юннатівському природоохоронному русі
«Зелена естафета»**

1. ПІБ учасника (без скорочень), дата народження.
2. Область, район. Місто (без скорочень).
3. Назва закладу загальної середньої освіти, клас.
4. назва закладу позашкільної освіти, назва гуртка.
5. ПІБ керівника, місце роботи, посада.
6. Контактний телефон.
7. Електронна пошта.

ЗАТВЕРДЖЕНО
методичною радою
Вінницької обласної станції
юних натуралістів
(протокол №1 від 09.01.2026р)

**Умови проведення обласного етапу
Всеукраїнського природоохоронного руху
«Зелена естафета» 2025-2026н.р**

I. Загальні положення

Національний еколого – натуралістичний центр учнівської молоді Міністерства освіти і науки України (далі – НЕНЦ) проводять щорічний Всеукраїнський природоохоронний рух «Зелена естафета». Проведення обласного етапу природоохоронного руху здійснює обласна станція юних натуралістів.

II. Мета Естафети:

поширення практичної природоохоронної роботи в загальноосвітніх навчальних закладах та закладах позашкільної освіти, залучення учнівської молоді до заходів щодо поліпшення стану довкілля, формування її життєвих компетентностей у контексті ідей сталого розвитку суспільства.

III. Основні завдання Естафети :

- проведення робіт з впорядкування та створення нових зелених зон;
- спостереження та дослідження екологічного стану довкілля;
- пропаганда екологічної культури та народної екологічної спадщини.

IV. Напрями роботи за якими учасники мають підготувати звіт - презентацію

1. Напрямок «Практична природоохоронна робота»:

- насадження лісу, лісосмуг, заліснення крутосхилів, допомога лісництвам;
- впорядкування території парків, скверів, алей. Посадка лісових та декоративних порід, плодово-ягідних кущів. Закладання нових дендропарків, парків, садів, квітників тощо;
- впорядкування територій та об'єктів природно-заповідного фонду (за погодженням з їх адміністраціями);
- поповнення видового складу парків та дендропарків екзотичними та реліктовими деревними та чагарниковими породам;
- розчищення та впорядкування джерел, криниць, прибережних захисних смуг водних об'єктів; - благоустрій дитячих та спортивних майданчиків, територій, прилеглих до навчальних закладів;
- впорядкування місць масового перебування та відпочинку населення. Ліквідація стихійних сміттєзвалищ;
- масовий збір та здача на вторинну переробку тверді побутові відходи (пластик, папір, скло, метал);

- благоустрій та упорядкування меморіальних комплексів, пам'ятників, місць масового поховання;
- виготовлення та розвішування шпаківень, синичників і годівничок для птахів;
- заготівля кормів, підгодівля птахів та тварин взимку;
- порятунок мальків риб з пересихаючих водойм. Заходи для врятування риби від задухи взимку;
- охорона від руйнування мурашників, (огороження мурашників, встановлення аншлагів);
- прокладання та впорядкування зупинок екологічних стежок та інша практична природоохоронна робота.

2. Напрямок: «Просвітницька природоохоронна робота»:

агітація до виконання природоохоронних заходів серед школярів та учнівської молоді,

робота юнацьких секцій Українського товариства охорони природи, діяльність та заходи до міжнародного Дня Землі,

Дня Довкілля в Україні, міжнародного Дня охорони навколишнього природного середовища, а також інших природоохоронних та екологічних свят.

3. Напрямок: «Навчально-виховна робота з охорони природи».

Освітньо - виховні заходи на екологічних стежках, в «Зелених класах», у лісництвах, на територіях природно-заповідного фонду тощо.

Дослідницька робота з біотестування

Дослідження № 1

Біотестування як метод дослідження токсичності ґрунту

Біотестування ґрунту – це процедура встановлення токсичності ґрунту за допомогою тест-об'єктів. Токсичність ґрунту може дуже сильно збільшуватися під час потрапляння до ґрунту різних речовин з повітря або з водою, унаслідок господарської діяльності людини. Накопичення в ґрунті токсинів, що мають різну природу і походження, зумовлює токсичні властивості

ґрунтів, які визначаються наступним методом.

Рослини здатні концентрувати токсичні речовини. Кількісним показником морфологічних змін є показники проростання, розміру рослин та приросту.

Мета роботи – визначити токсичні властивості ґрунту методом біотестування.

Устаткування, реактиви, матеріали: чашки Петрі, фільтрувальний папір, зразки ґрунту, індикаторні рослини (редис, гірчиця, цибуля звичайна).

Хід роботи.

Заздалегідь відбирають зразки ґрунту з верхнього шару, в районах з різною інтенсивністю забруднення (школа, луг, траса, заправка тощо). При оцінці токсичності проб ґрунтів в чашку Петрі кладуть аркуш фільтрувального паперу, на який насипають 1 грам висушеного та подрібненого ґрунту і рівномірно розподіляють по ємності. Потім додають 5–7 мл води

(використовують кип'ячену питну воду, яку попередньо відстоюють кілька днів)

і на ґрунт висаджують по 30–50 насінин індикаторної рослини (в залежності від крупності). Найбільш зручними культурами для тестування в чашках Петрі є рослини з дрібним насінням – редис, гірчиця, цибуля звичайна. Контрольним субстратом у цьому випадку є ґрунт, відібраний на умовно чистій території (заповідник, заказник, курортна зона та ін.). Приготовані зразки інкубують у термостаті (або в темному місті) при температурі 22°C протягом 3-4 дні (72–96 годин) до повного проростання насіння. Рівень токсичності ґрунту визначають за різницею у кількості пророслого насіння, у довжині проростків і їх коріння у досліді і в контролі. Токсичними вважають ґрунти, що викликають пригноблення проростання насіння на 20-30 % та більше. Визначення токсичності ґрунту рекомендується проводити на свіжих зразках ґрунту, оскільки після тривалого зберігання зразків токсичність їх може значно змінюватися. Отримані результати обробити статистично і зробити висновок.

Завдання:

1. Відібрати зразки поверхневого шару ґрунту на різних територіях.
2. Підготувати наважки ґрунту до проведення експерименту.
3. Відібрати насіння культур для пророщення.
4. Статистично обробити та проаналізувати отримані результати досліджень.
5. Побудувати діаграми (показники проростання насіння, показники довжини вегетативних органів).
6. Зробити висновок щодо біоіндикації токсичності ґрунту.

Зміст звіту. Мета роботи, статистично оброблені результати та аналіз біоіндикації токсичності ґрунту.

Дослідження № 2

Біотестування загальної токсичності води за ростом коренів цибулі (*Allium cepa* L.)

Тест-об'єкт даних досліджень – це корінці цибулі, які відходять від вкороченого пагона (денця) цибулини. Цей тест оцінює тільки водорозчинні компоненти зразка. Він є легким і чутливим способом виміру загальної токсичності, викликані хімічними чинниками води. Показником токсичності виступає пригнічення росту коренів цибулі. Встановлено, що ріст корінців пригнічується при більш низьких концентраціях токсиканту, ніж проростання насіння.

Хід роботи

Підготуйте проби води (кринична, водопровідна, артезіанська, стічна, дощова) з різних місць вашої урбоєкосистеми. Потім воду використовуйте для досліджень. Воду не фільтруйте. Як контроль застосуйте відстояну протягом доби водопровідну воду.

Відберіть по 12 цибулин звичайної цибулі *Allium cepa* L розміром 1,5 см. у діаметрі для кожного варіанту досліду. Для запобігання висиханню коренів неочищені цибулини одна за одною зберіть у банку з чистою водою на 10-15 хвилин. Таким чином ви підготуєте цибулини до експерименту.

Видаліть гострим ножом жовто-коричневі зовнішні луски.

Для кожного досліджуваного варіанту підготуйте по 12 одноразових стаканчиків.

Вийміть усі цибулини з банки, помістіть їх на сухий папір і злегка підсушіть. Розмістіть по 1 цибуліні в одноразовому стаканчику, закріпивши зубочистками таким чином, щоб денце цибулі торкалося рідини в стаканчику. Через 24 години замініть старі зразки води на нові з тих же пунктів забору. Повторіть цю процедуру ще через 24 години. На цей раз заберіть з кожного варіанта по 2 цибулини з найменш розвинутими коренями. Отже в кожному варіанті у вас залишиться тепер по 10 цибулин.

Ще через 24 години (тобто через 3 доби від початку експерименту) виміряйте за допомогою лінійки довжину всіх 10 пучків коренів у кожному варіанті. Відкиньте особливо короткі або довгі корінці і розрахуйте середній показник довжини коренів 10 цибулин для кожного варіанта.

З метою вивчення можливості зворотного впливу, продовжуйте дослідження ще на додаткові 24 години. При цьому в кожному варіанті замініть воду в 5 пробірках на відстояну водопровідну воду, а в інших 5 пробірках знову зробіть заміну на свіжу воду відповідного варіанту. Через 24 години подивіться, чи поліпшився ріст коренів у 5 перших пробірках порівняно з 5 останніми.

Якщо так, то це свідчить про відновлення коренів і про більш-менш зворотній вплив токсичних речовин води.

Накресліть криву росту коренів для кожного варіанта. Середню довжину коренів відкладіть по осі ординат, а вздовж осі абсцис зазначте дані експерименту. Можна також зобразити результати у вигляді стопчастих гістограм у відсотках від контролю.

Відмітьте витяжки, які зумовили найбільше пригнічення росту кореня.

Примітка: Проведення експериментальних досліджень необхідно відзняти та зробити відеоролик, тривалістю 10 хвилин, з наданням висновків експерименту

V. Учасники Естафети:

У Естафеті можуть взяти участь дві команди загальноосвітнього навчального закладу та закладу позашкільної освіти.

До складу команди входить до 5 осіб: 4 учасники з числа учнів 7-8класу загальноосвітніх навчальних закладів і вихованців закладів позашкільної освіти (далі – учасники) та 1 керівник.

VI. Порядок та терміни проведення Естафети:

Естафета проводиться протягом навчального року (з вересня по травень) у два етапи:

I етап – відбірковий (обласний), період проведення: вересень 2025р. – квітень 2026р.;

II етап – фінальний (Всеукраїнський), період проведення: травень 2026 р.

Проведення I (відбіркового) обласного етапу відбудеться на базі Вінницької обласної станції юних натуралістів (2квітня 2026 року).

VII. Організаційний комітет обласного етапу Естафети:

1. Для організації та проведення Естафети створюється організаційний комітет, склад якого затверджується наказом керівника Вінницької обласної станції юних натуралістів.

VIII. Журі Естафети

1. Журі Естафети у формується з метою забезпечення об'єктивності оцінювання конкурсних робіт та визначення переможців і призерів Естафети.

2. Журі формується із числа педагогічних працівників Вінницької обласної станції юних натуралістів і затверджується наказом керівника закладу.

IX. Критерії оцінювання обласного етапу Естафети:

Звіт-презентація

- Відповідність тематиці та актуальність – до 5 балів;
- практична природоохоронна робота – до 10 балів;
- просвітницька природоохоронна робота – до 10балів;
- навчально-виховна робота з охорони природи – до 10балів;
- рівень естетичного оформлення презентації – до 5 балів;

Загальна сума – 40 балів.

Дослідницька робота з біотестування

- Біотестування як метод дослідження токсичності ґрунту - 20балів
- Біотестування загальної токсичності води за ростом коренів цибулі -20балів

Загальна сума по дослідженнях – 40балів